

fenyegeti, hogyha a kívánt mennyiségű és minőségű ágyugolyót késedelmesen szállítják, akkor "a gyárat az álladalom számára elkoboztatandó". A többi dokumentum között megtaláljuk KERPELY Antalnak, COTEL Ernőnek és más híres magyar kohásznak műveit, okmányait, levelezését. A Kohászati Múzeum értékes műszaki tudománytörténeti vonatkozásaival például szolgál hasonló technikai gyűjtemény felállítására. A műszaki könyvtár és dokumentációs osztály megtisztelő kötelessége a múzeum gondozása és továbbfejlesztése.

Az ország második legnagyobb iparvidékén, a borsodi medence centrumában a két fontos műszaki szakkönyvtár együttműködése egészséges kezdeményezés. Természetesen az írásbeli megállapodás csupán keret, amelyet tartalommal a két könyvtár dolgozóinak kell megöltetniük.

Móra László

ÉPÍTŐIPARI VÁLLALATI MŰSZAKI KÖNYVTÁR

A MŰSZAKI FEJLESZTÉSÉRT

A műszaki színvonal emelésére - az MSZMP VII. kongresszusának határozata óta - a napi sajtó egyre fokozódó ösztönzése alapján is, szinte valamennyi iparágban hatékony intézkedések születnek.

Ma már a műszaki és gazdasági vezetők előtt egyaránt tisztán áll, hogy az elérendő cél érdekében nem lehet az üzemen, vállalaton belül egy-két öntevékeny mérnök, ujtó, kutató munkáját csupán tudomásul venni, hanem a szükséges eszközökről intézményesen gondoskodni kell. E legfontosabb eszközök: megfelelő műszaki könyvtárak szervezése és a szükséges dokumentáció biztosítása.

Az építőiparban az 1945-től 1956-ig eltelt időszaknak - a műszaki fejlesztés és ezen belül a műszaki könyvtárhálózat kiépítése terén - sokféle és vitatható eredményű kezdeményezése után végre megtaláltuk a helyes utat. Azok az igen gyér számú szakkönyvek, amelyek sokhelyütt csak a műszaki vezetők öncélú, kis kézikönyvtárai voltak, az évek folyamán kiléptek a hozzáférhetetlenség keretéből, és szinte minden vállalatnál műszaki könyvtárrá duzzadtak. A megtett ut kilométerjelző köveiként meg kell emlékeznünk a 24/K/1955. ÉM sz. rendeletről, amely a könyvtárak könyvvállományának védelméről intézkedett, és az 5/K/1956. ÉM sz. határozatról, amely a műszaki könyvtárak munkájának megjavítását célozta. A 103/1958. MM. sz. utasítás a műszaki termelési könyvtári hálózat megteremtését valósította meg, amelynek értelmében az ÉM DOKUMENTÁCIÓS ÉS NYOMTATVÁNYEL-LÁTÓ VÁLLALAT mint alközpont megkezdte felmérni az építőipar

területén a műszaki dokumentáció helyzetét. Alközpontunk a f. évben új szervezettel, ÉPÍTÉSÜGYI DOKUMENTÁCIÓS IRODA névvel, megerősített létszámmal nekilátott az MSZMP VII. kongresszusán hozott - fent említett - határozatnak az ipar sajátosságainak megfelelő végrehajtásához.

A műszaki fejlesztési feladatok végrehajtása és a vállalati műszaki könyvtárak közötti szoros kapcsolatról e helyen értekezni nem ólunk. Inkább azt a néhány gyakorlati tapasztalatot szeretnénk közreadni, amelyeknek eredményeként műszaki könyvtárunk felügyeleti-, irányító szerveink elismerését elnyerte.

Az ÉM irányítása alá tartozó valamennyi építőipari vállalatnak műszaki fejlesztési tervet kell készítenie. 1959 III. negyedévének végén, a következő évi műszaki fejlesztési tervjavaslat készítése idején, műszaki könyvtárunk 1960. évi fejlesztésére is terv készült. Mindjobban nyilvánvalóvá vált, hogy a műszakiak érdeklődési körét, a korszerű technológia alkalmazásának tanulmányi lehetőségét saját erőből nem tudjuk kielégíteni, annak ellenére, hogy négy demokratikus és négy tőkés országbeli szakfolyóíratra fizettünk elő. Belföldi építészeti szaklapjaink, valamint a Technika és a Műszaki Élet egy-egy számának elolvasása után olvasóink minden esetben olyan újabb igényekkel léptek fel, amelyeknek nem szervezeten való kielégítése a műszaki könyvtár munkájában helytelen gyakorlat kialakítására vezethetett volna, és hovatovább ismét csak néhány öntevékeny műszaki dolgozónak tudtunk volna segítséget nyújtani.

Ezek a megfontolások vezettek oda, hogy a műszaki fejlesztési tervjavaslatba betekintést kértünk, és igyekeztünk annak céljaival összhangba hozni könyvtárfejlesztési tervünket is. A megvalósításhoz nagy segítséget jelentett az 51/1958. ÉM sz. utasítás D.6. pontja, amely a szükséges műszaki könyvekről való gondoskodás kötelezettségét az építéselőkészítő osztály hatáskörébe utalta, valamint a 20/1959. ÉM sz. rendelet b. fejezete, amely szerint a műszaki fejlesztési alapról fedezhetők az új gyártmányok és technológiai eljárások kutatásainak, kísérleteinek költségei. E rendeletek egyrészt kötelezettséget írnak elő a műszaki könyvtár fejlesztésére, másrészt anyagi alapot is teremtenek a dokumentáció egy részének beszerzésére.

A műszaki könyvtár és szabványtár az építéselőkészítő osztály irodahelyiségében van elhelyezve. A műszaki könyvtáros szervezetileg az építéselőkészítő osztály dolgozója. E tekintetben a rendelet végrehajtása szinte ideálisnak nevezhető. Az anyagi eszközök biztosítása tekintetében köztudomású, hogy az ÉM szervezetében működő kivitelező vállalatoknak műszaki könyvtárfejlesztési alapjuk összege szerint meghatározva nincs. A vállalati pénzügyi irányítás függvénye még ma is sok helyen a műszaki könyvek beszerzése. Ezt évek óta több ankéton felvetették a könyvtárosok, akik hivatali beosztásuknál fogva rendszerint nem is tudnak kellő süllyal harcolni az anyagi feltételek

biztosításáért. Vállalatunknál a műszaki vezetők által javasolt műszaki könyvbeszerzésnek pénzügyi akadályai nincsenek. A költségesebb külföldi folyóiratcikk-fordításokhoz pedig az előbb említett ÉM rendelet adja meg az anyagi alapot.

Műszaki könyvtárunk fejlesztési - elvi és anyagi - alapjainak tisztázása után felkerestük az Építésügyi Dokumentációs Irodát, előadván: "itt a műszaki fejlesztési tervjavaslatunk. Ennek valóraváltásához a hazánkban hozzáférhető legfrisebb bel- és külföldi szakirodalom egészen éven át való feltárására és biztosítására van szükségünk." Tárgyalásaink eredményeképpen vállalatunk műszaki vezetői 1959. okt. 13-án megállapodást kötöttek az Építésügyi Dokumentációs Irodával számos témakörben való kutatásra és havonként egyszer kivonatokkal ellátott bibliográfiák rendelkezésünkre bocsátására.

A megállapodás értelmében teljesített szolgáltatások, valamint a bibliográfiákból általunk kiválogatott szakcikk fordításainak elvégzése és dokumentálása során felmerült költségek fedezésére a műszaki fejlesztési alapról a műszaki fejlesztési tervben külön összeget terveztünk be.

E munkákkal párhuzamosan vállalatunk üzemi lapjától, az "ÉPÍTŐMUNKÁS"-tól állandó könyvtári rovat szerkesztésére lehetőséget kértünk és kaptunk. Erre azért volt szükség, mert Hajdu megyében hatalmas területen vannak építkezéseink, és műszaki könyvtárunk életéről, új beszerzéseinkről, cikkkördításaink táráról csak ezuton tájékoztatható vállalatunk valamennyi érdeklődő dolgozója.

A tervezett módszer a gyakorlatban jónak bizonyult.

Az Építésügyi Dokumentációs Irodától havonta érkező, annotált bibliográfiák alapján rendszeresen megrendeljük a külföldi szakfolyóiratok cikkeinek fordítását. A cikkkördításokról a vállalati híradón kívül időszakonként külön sokszorosításban is megjelenő tájékoztatót adunk ki, hogy a rendszeresen érdeklődőkön kívül a közömbösöket is figyelmeztessük beszerzéseinkre. Jelenleg 10 témakörben 56 folyóiratcikk-fordításunk van, és 16 cikkkördításra vonatkozó megrendelésünk áll elintézés alatt. A cikkkördításokból szerzett tájékozódások alapján különféle külföldi folyóiratokat és szakkönyveket is kölcsönzünk Alközpontunk könyvtárából.

Időszakonként - olvasóink igényei alapján - az OMK-ból is kölcsönzünk könyveket, amelyekért vállalatunk vállal jótállást, gyakorlatilag a kölcsönzés lebonyolítása és a határidőre való visszaszolgáltatás műszaki könyvtárunk kötelessége.

A témakutatással és fordítások beszerzésével kapcsolatos gyakorlati eredményekről számszerű adatok helyett csak annyit közlünk, hogy mire az ÉM korszerű nagyblokk előregyártó üzem létesítésére utasítást adott vállalatunknak, akkorra a legfrisebb külföldi szakirodalmi termésből kellő mennyiségű és viszonyaink között hasznosan alkalmazható anyagunk volt, ami a feladat megvalósításával megbízott mérnököknek és technikusoknak jelentős segítség. A vállalati műszaki fejlesztési terv megva-

lósításán munkálkodó szaktársak nem kis sikert arattak pl. a Budapesti Ipari Vásáron a vállalatunk által kiállított weekend házzal. A kis épület létrehozásában nem lebecsülendő szerepe volt a megfelelő külföldi szakfolyóiratok és szakcikkek kellő időben való feltárásának.

Élénk kapcsolatot tartunk a debreceni Műszaki Könyvesbolt-tal, ahonnan a legfrisebb szakkönyveket mutatványszámként - külön rendelés nélkül is - megkapjuk. Ezuton nemcsak gyarapítási tervünk valósítható meg könnyebben; az új kiadványokat műszaki dolgozóinknak is bemutatjuk műszaki értekezleten, a könyvtár "legújabb szerzeményeink" polcán, és így azoknak is, akik megvásárolni kívánják a kiadványokat, jó szolgálatot teszünk.

Az ÉM Területi Építőipari Igazgatóság "m ű s z a k i t á - j é k o z t a t ó m o z g a l o m" szervezésére tett kezdeményező lépést. Ebbe a mozgalomba 3 cikkfordítás-gyűjteménnyel könyvtárunk még e hó folyamán bekapcsolódik. A mozgalom lényege: külföldi tapasztalatszerző utakon résztvevő műszaki káderek tapasztalataikról készített, saját felvételeikkel illusztrált beszámolójelentéseiket, egyes vállalatok műszaki könyvtárai, egy-egy országosan is a műszaki fejlesztés fő témakörébe vágó cikkfordítás-gyűjteményt

az Igazgatóság vállalatain belül köröztetik.

A mozgalom keretében hozzánk érkező fordítás-gyűjteményeket vagy beszámolójelentéseket a kiadó vállalat és a gyűjtemény tartalma szerint nyilvántartásba vesszük, hogy adandó alkalommal a megfelelő forráshoz fordulhassunk. A mozgalom még gyerekcipőben jár, életrevalósága felől lehet vitatkozni, de a Területi Építőipari Igazgatóság vállalta, hogy a körzésre elindított gyűjtemények útját figyelemmel kíséri, és gondoskodik azoknak az elindítóhoz való visszajuttatásáról is. E mozgalom keretében lehetővé válik, hogy a nálunk már tanulmányozott cikkfordítások azokhoz a vállalatokhoz is eljussanak, ahol megfelelő szervezés, kutató munka vagy anyagi alap hiányában más módon nem szerezhetnének tudomást az adott témakörben bekövetkezett fejlődésről.

Könyvtárunk fejlődésének biztosítására igen hatékony eszköznek látjuk az OMK által szervezett "eredményesebb műszaki dokumentációért" munkaversenyt. A munkaverseny keretében áprilisban tartott ankét a meghívottak mérsékelt érdeklődése ellenére is arra enged következtetni, hogy az építőipari műszaki könyvtárak el fogják érni apránként azt a szintet, amit az Alközpont, illetve az OMK célul tűzött ki. Jóleső érzéssel vettük tudomásul, hogy az Építésügyi Dokumentációs Iroda által jun. 3-án rendezett ankéton a vállalati műszaki könyvtárosok jelenlétére oly nagy súlyt helyeztek. Azzal, hogy betekintést nyerhettünk az építőipari szakkönyvtárügy és dokumentációs munka nemzetközi kooperációjába a KGST szervezeten belül, munkánk meghecsülését látjuk, ami a jövőt illetően a könyvtárosok önértetének emelését szolgálja, és jobb, öntevékenyebb munkára is ösztönöz.

Gajdos György